

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศมีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคลจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เป็นสาเหตุทำให้เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคมขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้เป็นเหตุให้ค่านิยมพฤติกรรมสังคม วิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปเกิดค่านิยมแนวใหม่เลียนแบบค่านิยมตะวันตก เป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยมยึดถือการแข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลักสังคมเกิดการแข่งขันเพื่อความได้เปรียบได้ชัยชนะใช้กลยุทธ์การตลาดถูกนำมาใช้เพื่อสร้างค่านิยมทางวัตถุกลายเป็นวัตถุนิยมสร้างความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันออกโดยเฉพาะสังคมไทยที่มีค่านิยมคุณธรรมในอดีตเป็นแบบคุณธรรมนิยมสังคมไทยปัจจุบันเกิดวิกฤติคุณธรรมจริยธรรมมีปัญหาอาชญากรรมเกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างไม่มีที่สิ้นสุดมีแนวโน้มจำนวนอาชญากรรมที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นผู้ก่ออาชญากรรมเปลี่ยนไปเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนและเยาวชนทั้งยังพบว่าภูมิหลังของเด็กที่ใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่แตกร้างเคยถูกข่มขู่ทำร้ายของครอบครัวและคนใกล้ชิดมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่มีกิจกรรมทางลบเช่นดื่มสุราเล่นการพนันทะเลาะวิวาทเป็นต้นจากผลการศึกษาเรื่องมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เป็น“ทรัพยากรมนุษย์”ที่มีคุณธรรมตามความต้องการของสังคมฉะนั้นการสอนอบรมให้ความรู้เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติมีคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องส่งเสริมให้มีขึ้นในรูปแบบที่หลากหลายนอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนเช่นการจัดโครงการหรือกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมเป็นคนดีของสังคมอันจะเป็นกำลังสำคัญในการที่จะพัฒนาประเทศชาติสืบไป ท่านพุทธทาสภิกขุ ได้ให้ทรรศนะไว้ว่า ในแผนการศึกษาทั้งหมดของโลกสมัยนี้ไม่ได้ รวมสิ่งเรียกว่า“บรมธรรม” เข้าไว้ด้วย คำว่า บรมธรรมแปลว่า ธรรมอันเป็นบรม คือสูงสุด อย่างยิ่งไม่มีอะไรดีไปกว่านี้ ทำให้ไม่มีหลักสูตรอะไรสอนเด็ก ๆ รู้ว่าเกิดมาทำไม เมื่อคนเราไม่รู้ ว่าเกิดมาทำไม ก็ไม่รู้จะไปทางไหน และจะได้อะไรเป็นสิ่งสูงสุด การศึกษาในปัจจุบันยึดหลักการศึกษาเพื่ออยู่รอดเป็นอุดมคติของคนชั่วฉลาด มีความหมายถึงแต่วัตถุเท่านั้น ไม่มีบรมธรรม ซึ่งเป็นการ

อยู่รอดทางจิตสำนึกและทางวิญญาณอันสูงสุด พร้อมกับให้ทรงทราบว่า การศึกษานั้นเป็น การประหารเสียซึ่งสัญชาตญาณของสัตว์เพราะเมื่อเด็กคลอดออกมาจากหน้าท้องแม่นั้น ยังเต็มไปด้วยสัญชาตญาณสัตว์และก็เติบโตมาในลักษณะนั้นเพราะฉะนั้นการศึกษาจึงควรมุ่งที่จะประหารประหารสัญชาตญาณสัตว์นั้นให้สิ้นไปให้มีการประพฤติกระทำอย่างมนุษย์ที่มีจิตใจสูงเกิดขึ้นแทน มิใช่เพียงเพื่อเอาตัวรอดเป็นยอดดีเท่านั้น^๑

สภาพสังคม พฤติกรรมของเด็กและเยาวชนเสื่อมถอย เด็กนักเรียนมีพฤติกรรม แข็งกระด้าง มีกิริยามารยาทไม่นอบน้อมในต่อผู้ใหญ่ อันได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครองครูอาจารย์เกิดปัญหาในสังคมมากมาย เช่น ปัญหาการไม่เชื่อฟังครู ปัญหาการพูดคุยกันและเล่นโทรศัพท์ ในขณะที่อาจารย์กำลังสอน ปัญหายาเสพติด ปัญหาการแต่งกายไม่เหมาะสมและไม่เรียบร้อย โดยนำวัฒนธรรมสังคมต่างชาติซึ่งไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมาใช้ จากการวิเคราะห์สาเหตุเบื้องต้นเกิดจากการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาในโรงเรียน แต่ละแห่งไม่เท่าเทียมกัน อันอาจจะเกิดจากบทบาทของครูในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนว่ามีบทบาทสำคัญเพียงใด โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒ ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาล ระดับมัธยม ขนาดใหญ่ แบบสหศึกษา โดยเปิดทำการเรียนการสอนเมื่อปี ๒๕๔๔ ปัจจุบันเปิดสอน ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ มี ๔๘ ห้องเรียน มีนักเรียนประมาณ ๑,๙๑๖ และครู ๙๙ คน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ จึงได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพทางวิชาการเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและภูมิใจในภูมิปัญญาไทยมีชีวิตอย่างเป็นสุข มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี มีสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขแต่ก็มีปัญหาเรื่องการไม่มีความตั้งใจในการเรียนไม่ฟังครูอธิบายในวิชาที่สอนพูดคุยกันหยอกล้อกัน บางคนก็เล่นโทรศัพท์ คุยโทรศัพท์ในขณะที่เรียน บางคนมีนิสัยก้าวร้าว จนถึงขั้นทะเลาะและดุด่ากัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจก่อให้เกิดผลเสียแก่เด็กในอนาคต ซึ่งจะกลายเป็นปัญหาของสังคม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะบุคคลากรจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบและหาทางแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ได้รับการเรียนรู้ในสิทธิของผู้อื่นรู้จักวิธีทำงานร่วมกับหมู่คณะรู้จักเป็นผู้ให้และเป็นผู้รับผู้นำและผู้ตามรวมทั้งความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของบุคคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมวัดธาตุ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ให้เกิดประสิทธิผลอย่าง เป็นระบบสู่โรงเรียนในโอกาสต่อไป

^๑พุทธทาสภิกขุ, **คุณธรรมสำหรับครู**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๗), หน้า ๔๕-๗๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความคิดเห็นบุคลากรครูต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทองสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ บทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ความคิดเห็นบุคลากรครูต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ แตกต่างหรือไม่อย่างไร

๑.๓.๓ ข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง บทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อดำเนินการวิจัยออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ตัว ดังนี้

๑. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ราชการ วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งงาน

๒. ตัวแปรตาม(Dependent Variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทองสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่
 ๑. ด้านการอบรมสั่งสอน ๒. ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ๓. ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาทั้งหมดโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ จำนวน ๘๕ คน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

ด้านสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๗ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ รวม ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ บุคลากรมีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่างกันต่อบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากรมีอายุราชการต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันต่อบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากรมีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่างกันต่อบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ บุคลากรมีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่างกันต่อบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งหรือหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการแสดงพฤติกรรมตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความกับ ความคาดหวังของผู้ที่มอบหมายอำนาจนั้น

บุคลากร หมายถึง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยมีหลักที่สำคัญ ๓ ด้าน คือ

๑. ด้านการอบรมสั่งสอน หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางจริยธรรม โดยจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างหลากหลาย ได้รับประสบการณ์ตรง หรือการใช้บทบาทสมมติ แนะนำ สั่งสอน โดยครูเป็นผู้แสดง นักเรียนเป็นผู้ฟัง หรือการใช้วิธีการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสริมแรง โดยการใช้รางวัล ยกย่อง ชมเชย จูงใจ หรือการลงโทษ ปรับเปลี่ยนนิสัยผู้เรียนจากจุดด้อยเป็นจุดเด่นจากวิกฤตให้เป็นโอกาสแก่ผู้เรียน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตระหนักในบทบาทของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดผลในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม

๒. ด้านการเป็นแบบอย่าง หมายถึง การที่ผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นแม่แบบ เป็นครูต้นแบบที่ดีให้แก่ทั้งนักเรียนทั้งด้านกาย วาจา ใจ ได้รับการยอมรับจากเพื่อนครู และผู้ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ร่วมกิจกรรม ๑ ของทางโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย อันเป็นแบบแผนที่ดีงามที่จะก่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๓. ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การทำให้เยาวชนของงามเจริญเติบโตด้วยคุณธรรมจริยธรรมและมีความมั่นคงหรือตั้งมั่นในคุณธรรมจริยธรรม

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

จริยธรรมนักเรียน หมายถึง ความประพฤติของนักเรียนอันพึงประสงค์ โดยมีค่านิยมคุณธรรมและจริยธรรมที่สังคมยอมรับเป็นปทัสถานในการวัดพฤติกรรมที่แสดงออกบ่งชี้ความมีธรรมในใจและมีความเป็นคนโดยสมบูรณ์

คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ และ เป็นสุภาพชน เป็นต้น จนเกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกรับผิดชอบ ชั่ว ดี เกรงกลัวต่อการทำความชั่ว โดยประการต่างๆ เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้วจะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า “เป็นผู้มีคุณธรรม

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๗.๑ ได้ทราบถึงบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๗.๒ ได้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒

๑.๗.๓ นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของบุคลากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต ๒ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป